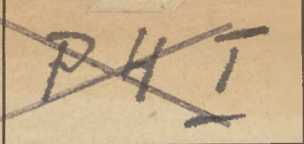

BIBLIOTEKA
Instytutu
Bałtyckiego
w Bydgoszczy

czytelnia

Cena 1,- zł

Najważniejsze miejscowości
Śląska, Pomorza Zachodniego
i Prus Wschodnich

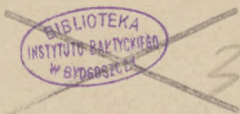
Wydawnictwo
Oddz. Propagandy Gł. Zarządu Pol. Wych. W. P.
Nakładem
Wojewódzkiego Urzędu Informacji i Propagandy
w Poznaniu

Nie pożyczka się do domu

al

Słowniczek obejmuje najważniejsze miejscowości Śląska, Pomorza Zachodniego i Prus Wschodnich. Dzięki bohaterskiej walce Armii Czerwonej i Wojska Polskiego ziemie te powrócą do Macierzy. Cyfry, dotyczące ludności polskiej, oparte są na danych z przed r. 1939.

Pod przewodem Krajowej Rady Narodowej
i Rządu Tymczasowego
wbijemy słupy graniczne W ODRZE i NISIE

Wydano w Drukarni Wydawniczej w Poznaniu.

D 428/19/09

K/33
19 12 45

101

ŚLĄSK

Brzeg (Brieg) — 41 km. od Wrocławia, nad Odrą, 30 tys. mieszkańców. Fabryki sukna i płótna. Siedziba książąt z rodu Piastów do 1675 r. W pobliżu Brzegu dochodzą zwarte skupienia polskie. Zachował się zamek książąt piastowskich.

Bytom (Beuthen) — 19 km. od Katowic, 101 tys. mieszkańców. Centrum górnicze i przemysłowe (kopalnie węgla, żelaza i cynku). Stolica książąt piastowskich od XIII w. W mieście 40% Polaków. W powiecie 70% Polaków.

Głiwice (Gleiwitz) — 27 km. od Katowic, 111 tys. mieszkańców. Kopalnie węgla. Huty żelazne i szklane. Przemysł chemiczny. W mieście 25% Polaków. W powiecie 80% Polaków.

Głogów (Glogau) — nad średnią Odrą, 28 tys. mieszkańców. Na linii kolejowej Wrocław—Szczecin. Zakłady kartograficzne. Stary gród polski, pamiętny dwukrotną, bohaterską obroną przed Niemcami w r. 1008 i 1109 (dzieci głogowskie). W pierwszej połowie w. XVI pod zarządem króla polskiego Zygmunta Starego. W 1655 r. w czasie „POTOPU“ chroni się tu król Jan Kazimierz.

Góra św. Anny — wzniesienie nad Odrą (385 m). Kopalnie kamienia budulcowego (bazalty, wapień). Miejsce zaciętych walk polsko-niemieckich w czasie 3-go powstania górnośląskiego 1921 r.

Koźle (Kosel) — nad Odrą, 8000 mieszkańców. Ważny port wodny. Fabryki celulozy. Centrum najurodzajniejszej części Śląska Górnego. Od XIII w. siedziba książąt z rodu Piastów. W mieście i okolicy 80% Polaków.

Lignica (Liegnitz) — 65 km. od Wrocławia, 77 tys. mieszkańców. Fabryki maszyn, płótna, sukna, cukrownie. Stolica książąt piastowskich do r. 1675. W 1241 r. Polacy powstrzymali tu i zmusili do odwrotu hordy Tatarów. Zachował się zamek książąt piastowskich.

Nisa (Neisse) — nad Nisą kładzką, dopływem Odry, 35 tys. mieszkańców. Przemysł żelazny. Gród założony przez Bolesława Krzywoustego.

Opole (Oppeln) — nad Odrą, 45 tys. mieszkańców. Węzeł dróg lądowych (Kraków—Czechy, Wrocław—Kraków). Fabryki cementu i maszyn. Prastary gród plemienia polskiego Opolan. Od XIII w. stolica piastowskiego księstwa opolskiego. W mieście ok. 80% ludności stanowią Polacy. W XIX w. ważne centrum odradzającej się polskości. Zachował się zamek z czasów Piastów.

Racibórz (Ratibor) — nad Odrą, 52 tys. mieszkańców. Port na Odrze. Węzeł dróg kolejowych. Przemysł żelazny i chemiczny, zakłady elektryczne. W projekcie skrzyżowanie kanałów, łączących Wisłę, Dunaj i Odrę. Stary gród plemienia polskiego Opolan. Dawna stolica książąt piastowskich. W mieście i okolicy ok. 80% Polaków. Zachował się zamek z czasów piastowskich.

Strzelce (Strehlitz) — 6000 mieszkańców. Cementownie, cegielnie, wapienniki. W powiecie 82% Polaków.

Świdnica (Schweidnitz) — 34 tys. mieszkańców. Fabryki maszyn, narzędzi rolniczych, radioaparatów. U stóp legendarnej góry Soboty (centrum religijnego kultu plemienia polskiego Ślązan). Siedziba książąt piastowskich. BOLKO ŚWIDNICKI (poł. XIV w.) stworzył znaczną potęgę i najdłużej utrzymał swą niepodległość w walce z Niemcami.

Wałbrzych (Waldenburg) — u stóp SUDETÓW, 45 tys. mieszkańców. Centrum węglowego okręgu przed-sudeckiego na Śląsku Dolnym. Fabryka porcelany.

Wrocław (Breslau) — nad Odrą, 625 tys. mieszkańców. Węzeł dróg wodnych (Odra, Olawa, Widawa) i lądowych (Poznań—Wiedeń, Warszawa—Praga, Szczecin—Kraków, Warszawa—Lipsk). Od średniowiecza, centrum handlu między Polską i Zachodem. Przemysł włókienniczy, fabryki maszyn, wagonów, browary. Odwieczny gród plemienia polskiego ślązan. Do Polski należy od najdawniejszych czasów. W r. 1000 Chrobry zakłada biskupstwo, zależne od arcybiskupa gnieźnieńskiego. W wojnach Chrobrego i Krzywoustego z Niemcami gra wielką rolę. W r. 1109 na „Psiem Polu“ pod Wrocławiem Krzywousty odniósł wspaniałe zwycięstwo nad Niemcami. Od r. 1138—1335 r. siedziba książąt z rodu Piastów. Najślawniejsi z nich HENRYK BRODATY, HENRYK POBOŻNY i HENRYK PROBUS (w. XIII) dążą do zjednoczenia dzielnic Polski w jedno państwo. W okolicach miasta do XIX w. większość ludności była polska. Katedra i szereg kościołów z czasów HENRYKA BRODATEGO i POBOŻNEGO.

Zabrze (Hindenburg) — 130 tys. mieszkańców. Kopalnie węgla, huty żelazne.

Pomorze zachodnie i pogranicze

Bytów (Bütow) — 9000 mieszkańców. Do Polski należy do 1657 r. W okolicy liczne wsie kaszubskie.

Człuchów (Schlochau) — 15 km od Chojnic, 6 tys. mieszkańców. Do Polski należy do r. 1772. W okolicy liczne osiedla polskie.

- Drezdenko (Driesen)** — nad Notecią, 7 tys. mieszkańców. Żegluga rzeczna i handel drzewem. **Stary piastowski gród**, znany z walk polsko-brandenburskich (XIV w.) i polsko-krzyżackich (XV w.).
- Jastrowie (Jastrów)** — 6 tys. mieszkańców. Przemysł płócienny. Handel końmi. **Do Polski należy do 1772 r.** Miejsce walk I Armii WP.
- Kamień (Cammin)** — 80 km. od Szczecina, 8 tys. mieszkańców. Odlewnia żelaza, cementownie, browary. **Siedziba biskupstwa, założonego przez księcia polskiego Kazimierza Szczecińskiego 1186 r.**
- Kołobrzeg (Kolberg)** — 34 tys. mieszkańców, leży u ujścia Prośnicy do Bałtyku. Port morski. W r. 1000 **Bolesław Chrobry** założył tu biskupstwo zależne od arcybiskupstwa gnieźnieńskiego. W r. 1108 **odzyskany przez Bolesława Krzywoustego.**
- Lębork (Lauenburg)** — 80 km od Gdańska, 18 tys. mieszkańców. **Do Polski należy do 1657 r.** W okolicy liczne wioski kaszubskie.
- Międzyrzec (Meseritz)** — nad Obrą, 8 tys. mieszkańców. Fabryki narzędzi rolniczych. **Do roku 1793 należy do Polski.** W okolicy liczne wioski polskie.
- Piła (Schneidemühl)** — nad Gdą, 43 tys. mieszkańców. Przemysł lotniczy, garbarnie, fabryki sukna. **Do 1793 r. należy do Polski.** Miejsce urodzenia wielkiego demokraty polskiego **Stanisława STASZYCA.**
- Skwierzyna (Schwerin)** — nad Wartą, 7 tys. mieszkańców. Fabryki maszyn. Cementownie. **Do 1772 r. należy do Polski.** W okolicy liczne wioski polskie.
- Szczecin (Stettin)** — u ujścia Odry, 271 tys. mieszkańców. Jeden z największych portów na Bałtyku. Stocznie okrętowe. Fabryki maszyn, chemikalii, papiernie, cementownie, cukrownie, tkalnie. W okolicy przemysł zbrojeniowy. **Za Chrobrego i Krzywoustego przyłączony do Polski.** Do XVII w. stolica książąt **szczeecińskich z pomorskiego rodu Warcisława.**

Świebodzin (Schwiebus) — 15 km. od Zbąszynia, 9 tys. mieszkańców. Na linii Poznań—Berlin. Przemysł metalurgiczny i płócienny. Kopalnie węgla brunatnego. W czasach piastowskich stolica ziemi świebodzińskiej, należącej do Wielkopolski.

Wałcz (Deutsch Krone) — 9 tys. mieszkańców. Fabryki narzędzi rolniczych, tartaki. Do Polski należał do 1772 r. Miejsce walk I Armii WP w lutym 1945 r.

Wollin — 5 tys. mieszkańców. Siedziba biskupstwa, założonego przez Bolesława Krzywoustego.

Złotów (Flatow) — 6 tys. mieszkańców. Do 1772 r. należy do Polski. Miejsce walk I Armii WP.

PRUSY WSCHODNIE

Braniewo (Braunsberg) — 15 tys. mieszkańców. Dawna stolica polskiej Warmii. Tu działał wielki patriota polski Stanisław HOZJUSZ, biskup warmiński w XVI w. Rezydencja sławnego pisarza Ignacego KRASICKIEGO (2. poł. XVIII w.). Do Polski należy od 1466 do 1772 r. (do pierwszego rozbioru Polski). Zachowało się Liceum założone przez HOZJUSZA.

Elbląg (Elbing) — nad Bałtykiem, 72 tys. mieszkańców. Port morski. Stocznia dla budowy torpedowców. Fabryki lokomotyw i maszyn. Znaczne centrum handlu. W pobliżu Elbląga zginął św. WOJCIECH, apostoł przysłany przez króla Bolesława Chrobrego. Do 1772 należy do Polski.

Frombork (Frauenburg) — nad zalewem wiślanym, 3 tys. mieszkańców. Mały port. Tutaj pracował i zmarł wielki astronom polski Mikołaj Kopernik. Należy do Polski do 1772 r.

Gdańsk (Danzig) — Największy i najstarszy port polski u ujścia Wisły, 263 tys. mieszkańców. Stocznia okrętowa, przemysł żelazny, cukrownie, gorzelnie (wódki gdańskie). Elewatory i spichrze zbożowe. Centrum handlu zbożem i drzewem. Od Mieszka I do 1308 r. i od 1466 do 1793 r. należy do Polski. W 1308 r. rzeź ludności polskiej, dokonana przez Krzyżaków. Od 1918—1939 Wolne Miasto, w którym Polska miała zagwarantowanych szereg praw. W centrum miasta bogate zabytki z czasów należenia Gdańska do Polski.

Grunwald — miejsce znakomitego zwycięstwa Polski i zjednoczonych Słowian nad Krzyżakami 15. VII. 1410 r.

Kwidziń (Marienwerder) — nad Nogatem, 16 tys. mieszkańców. Fabryki maszyn, octu i mydła. Do Polski należy do 1772. Pamiętny z manifestacyj narodowych w okresie plebiscytu 1920 r. W okolicy liczne i zwarte osiedla polskie.

Malborg (Marienburg) — nad Nogatem, 51 km. od Gdańska, 25 tys. mieszkańców. Handel końmi, drzewem i zbożem. Od 1457 do 1772 siedziba kasztelanów i starostów polskich, stolica województwa malborskiego. W okolicy liczne i zwarte osiedla polskie.

Olsztyn (Allenstein) — 43 tys. mieszkańców. W czasie plebiscytu w 1920 r. ośrodek narodowego ruchu polskiego na Warmii. W okolicy 60% Polaków.

Ostród (Osterode) — 16 tys. mieszkańców. Handel zbożem i drzewem. W okolicy zwarte osiedla Mazurów polskich.

Szczytno (Ortelsburg) — 12 tys. mieszkańców. Fabryki maszyn. Skupia narodowy polski ruch wśród Mazurów. W c

Trzciana —
Koniecpo

~~Nie pożyczaj się do domu~~

**BIBLIOTEKA
UNIWERSYTECKA
GDAŃSK**